

Нерегламентирано наричаме всяко свирене на музикантите за себе си – без външни правила и рамки, налагани от ситуация и аудитория.

Противопоставянето регламентирано-нерегламентирано е интересен аспект от отношението между изпълнител и записващ го изследовател (фолклорист, етномузиколог). Обикновено изследователят отива при зурнаджиите да записва предварително набелязан кръг от интересувачи го проблеми: органоложки аспекти, определен репертоар. Записаната музика е функция на подобен подход – изпълненията са кратки, записващият поставя изискването да се изсвири определена мелодия. Този начин на работа е подходящ за натрупване и описване на традиционен обреден и танцов репертоар. В нашата теренна работа се опитвахме да прилагаме и друг подход, чрез който наред с описанието на традиционни образци се търси и интерпретация на живия, битуваш в днешната зурнаджийска практика репертоар. Записаните с прилагането на първия (регламентиращ) подход материали могат да дадат представа за старо, традиционно свирене на стар репертоар при “лабораторни” условия – изчистено от нормална атмосфера и влияние на аудиторията. Записаните без регламентиране от страна на изследователя изпълнения улавят състоянието на зурнаджийската традиция в момента и могат да служат за интерпретиране на съвременния репертоар, както и на живото свирене със свободно, спонтанно разгръщане на музикалното мислене. Изследвайки репертоара, нашата задача е не само да го представим като статистически опис (списък), а и като процес и продукт на отворена културна система. Вместо да го превръщаме в хербарий, ние се опитваме да го “уловим” в различни мрежи от значения, контексти, връзки. При подобен подход е неизбежно отново да бъдат засягани въпроси, свързани с фигурата на музиканта и контекстите на употреба на музиката.

От тази гледна точка е особено интересно да се проследи т. нар. музикантска музика, защото в нея си дават среща традиции и иновации, свое и чуждо, локален и индивидуален стил. Инструменталната музика, която зурнаджиите изпълняват за себе си, е нерегламентирана, експериментална, провокираща творческия потенциал на свиращите. Тя е конструирана от различни, несходни тематично-интонационни образи и елементи, които зурнаджиите произволно комбинират в процеса на музициране. В тази група попадат съвременни инструментални мелодии-иновации, които извън музикантската лаборатория могат да се развият в част от регламентираната модерна зурнаджийска музика. След медийния успех на песента *Притури се планината* (обработка на Филип Кутев на тракийска народна песен от репертоара на Стефка Съботинова) или на *Гергана* (авторска песен на Александър Райчев – дискофолк на тракийска основа от репертоара на Бинка Добрева) петрички зурнаджии ги включват в своите лабораторни търсения като мелодии, които подлагат на вариационно-импровизационно разработване. По-късно тези мелодии могат да се разпознаят в свирене *на трапеза* като интонационни образи от зурнаджийски *китки*.

Свободната, нерегламентирана музикантска музика се извява при празнично свирене *на трапеза (небет)*. Когато се изгражда върху танцови мотиви, свободната зурнаджийска музика не е подходяща за танцуване, а е по-скоро от типа на концертната музика. Бързите темпа, виртуозните технически пасажи, хибридността като смесване на различни музикални и танцови идиоми я прави подобна на виртуозната и гореща музика на сватбарските оркестри. В майсторските изпълнения на петрички свирачи могат да се открият паралели с музиката на Иво Папазов и Ферус Мустафов – в теми, орнаментика, импровизационни подходи. Подобно на сватбарските виртуози, които